

[Damsgaard.]

et citat nu og senere. Ålegården er vist for første gang omtalt i lovgivningen i Kong Valdemars sjællandske Lov II 32, hvori det hedder:

„Går og nogen mand til og sætter ild i bondens hegn eller i hans ålegård eller i hans svinesti, da bøde han bonden derfor 9 mark.“

Lignende bestemmelse kan findes i Kong Eriks sjællandske Lovs II 30, hvori det bl. a. hedder:

„Sker det, at mand farer til en anden med had og harm og sætter ild enten i hans svinesti på marken eller i hans ålegård, da bøde han derfor 9 mark til bonden.“

Disse gamle bestemmelser fra begyndelsen af det 13. århundrede viser, at retten til ålegårde er en gammel og anerkendt ret. Der er altså gammel hævd på ålegårdsrettigheder. I fiskeriloven af 1888 findes bestemmelser om ålegårde, hvor der står:

„Ret til fiskeri med ålegårde eller ålestader tilkommer udelukkende ejerne af kysten, enhver udfor sin grund“.

Bestemmelsen i loven af 1888 må ses som en lovfæstelse af den hidtidige retstilstand, sådan som den var fastslået ved Danske Lov, og som den er opfattet ved en højesteretsdom af 1873.

I 1897 nedsattes den første ålegårdskommission. Man overvejede her regler om rettens afløsning og udtalte sig for ønskeligheden deraf; men under hensyn til de store omkostninger herved stillede man dog ikke forslag derom. Også i fiskeriloven af 1907 var der nærmere definition af ålegårde og bl. a. den bestemmelse, at ålegårdsretten ikke må adskilles fra den tilstødende grund. Lignende bestemmelser findes i saltvandsfiskeriloven af 1917.

I 1916 nedsattes en ny ålegårdskommission. Den afgav betænkning i 1919, og i denne var der enighed om rettens afløsning, således at fiskeriet straks blev givet frit. Et flertal, herunder venstres og de konservatives medlemmer, mente, at afløsningen skulle ske mod fuld erstatning, medens bl. a. det radikale venstre og socialdemokratiet kun ville give erstatning

„i tilfælde, hvor den fiskeriberettigede havde særlig adkomst i form af af staten

udstedte privilegier, koncessioner eller salgsdokumenter.“

Iøvrigt skulle ålegårdsretten efter de to partiers — socialdemokratiets og det radikale venstres — mening ophæves uden erstatning.

Allerede i 1919-betænkningen er mit partis repræsentanter — det var de daværende medlemmer af rigsdagen, nu afdøde J. Munk-Poulsen og H. V. Maegaard — gået med til afløsning mod fuld erstatning. Det samme standpunkt indtager venstre i dag, og det foreliggende lovforslag viser, at de to andre nævnte partier nu også vil yde erstatning ved rettens afløsning.

I den kommission, der sad fra 1916 til 1919, drøftedes også, om erstatningen skulle ydes efter, hvad rettighederne måtte være værd i handel og vandel, eller som et multiplum af den gennemsnitlige årsindtægt. Der var flertal for det sidstnævnte grundlag for erstatning, men der var også flertal for, at fiskeriet straks skulle gives frit, når erstatning var ydet. Et mindretal mente, at fiskeriet af staten burde udlejes et åremål. Men kommissionens forslag førte heller ikke denne gang til nogen lovgivning.

Og så nu. Afgørende for mit partis overvejelser har først og fremmest været, at det vel må antages at være et stærkt udbredt ønske blandt fiskerne, at der nu finder en afløsning sted — den oprindelig nære tilknytning mellem fiskeri med ålegårde og grundejerne er jo heller ikke så almindelig mere. Det må dernæst erkendes, at det kun er en lille del af grundejerne, som udnytter deres ålegårdsret, og af disse er der kun få, der selv driver fiskeriet. En stor kreds af ålegårdsejere har givet tilslutning til den nu foreslåede afløsning gennem deres repræsentant i kommissionen. Endelig må det nævnes, at ålefiskeriet mere og mere foregår med stærkt fiskende redskaber som store ovenvandruser og bundgarn og mindre og mindre med egentlige ålegårde. Den tekniske udvikling er løbet fra det almindelige ålegårdsfiskeri; og at give ålegårdsejeren eller lejereren ret til at anvende de mere fiskedygtige redskaber som bundgarn og ovenvandruser går vel ikke. Det ville blive et yderligere indgreb i det fiskeri, der nu er frit, og ålegårdsfiskeriet indbringer dog en 16—20 mill. kr. årlig.